

Сборник съдебна практика

Дело C-697/22 P

Koiviston Auto Helsinki Oy, по-рано Helsingin Bussiliikenne Oy
срещу
Европейска комисия

Решение на Съда (четвърти състав) от 29 юли 2024 година

„Обжалване — Държавни помощи — SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) — Релевантен въпрос, възникнал след публикуването на решението за започване на официалната процедура по разследване — Идентифициране на бенефициера на помощта — Задължение за публикуване на изменение на решението за започване на процедурата — Право на бенефициера на помощта да представи становището си — Съществено процесуално изискване — Несъвместимост с вътрешния пазар — Възстановяване на помощта, разпоредено от Европейската комисия — Подлежаща на възстановяване сума — Компетентност на съответната държава членка“

- 1. Помощи, предоставяни от държавите — Разглеждане от Комисията — Административно производство — Задължение на Комисията да покани заинтересованите страни да представят своите становища — Съществено процесуално изискване — Обхват — Задължение на Комисията да обобщи релевантните фактически и правни въпроси в решението за започване на официалната процедура по разследване — Предприятие получател, посочено в решението за започване на официалната процедура по разследване, което впоследствие е придобито от друго дружество — Окончателно решение, с което поради икономическа приемственост задължението за възстановяване на помощта се пренася върху придобиващото дружество — Задължение за Комисията да приеме решение за коригиране или за разширяване на обхвата на решението за започване на официалната процедура по разследване, с което се съобщава това разширяване на обхвата на задължението за възстановяване
(член 108, параграф 2 ДФЕС; член 6, параграф 1 от Регламент 2015/1589 на Съвета)*

(вж. т. 45—34, 60 и 61)

- 2. Помощи, предоставяни от държавите — Възстановяване на неправомерна помощ — Възстановяване на предишното положение — Нарушение на принципа на пропорционалност — Липса
(член 108 ДФЕС)*

(вж. т. 79 и 80)

3. *Помощи, предоставяни от държавите — Възстановяване на неправомерна помощ — Определяне на длъжника в случай на прехвърляне на активи — Предприемство, получател на помощта, което е придобито от друго дружество в хода на официалната процедура по разследване — Пренасяне на задължението за възстановяване върху придобиващото дружество в случай на икономическа приемственост — Спазване на принципа на пропорционалност — Обхват — Възстановяване на помощта, което се ограничава до размера на конкурентното предимство, действително запазено от поемащото дружество (член 108, параграф 2 ДФЕС)*

(вж. т. 81)

4. *Помощи, предоставяни от държавите — Възстановяване на неправомерна помощ — Изчисляване на подлежащата на връщане сума — Възможност за Комисията да предостави на националните власти да изчислят точния размер на сумата за възстановяване — Нарушение на принципа на пропорционалност — Липса (член 108 ДФЕС)*

(вж. т. 83—85)

5. *Помощи, предоставяни от държавите — Разглеждане от Комисията — Административно производство — Задължение на Комисията да покани заинтересованите страни да представят своите становища — Съществено процесуално изискване — Обхват — Задължение на Комисията да обобщи релевантните фактически и правни въпроси в решението за започване на официална процедура по разследване — Нарушение — Последица — Отмяна на решението, прието в резултат от официалната процедура по разследване (член 108, параграф 2 и член 263, втора алинея ДФЕС)*

(вж. т. 92)

Резюме

Уважавайки жалбата на Koiviston Auto Helsinki Oy (по-рано Helsingin Bussiliikenne Oy) срещу решение Helsingin Bussiliikenne/Комисия (наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“)¹, Съдът уточнява процесуалните задължения на Европейската комисия в рамките на официалната процедура по разследване по член 108, параграф 2 ДФЕС по отношение на субект, който продължава икономическата дейност на първоначалния получател на държавна помощ и който поради прилагането на критерия за икономическа приемственост има задължението да възстанови помощта. Освен това Съдът се произнася по съответните роли на Комисията и на въпросната държава членка при изчисляването на подлежащата на възстановяване помощ от приобретателя на активите на бенефициера на помощта. Дружеството Helsingin Bussiliikenne (наричано по-нататък „бившето HelB“), 100 % от чийто капитал е собственост на град Хелзинки (Финландия), обслужва автобусни линии в района на Хелзинки и предлага чартърен транспорт и услуги по наемане на автобуси. През

¹ Решение на Общия съд от 14 септември 2022 г., Helsingin Bussiliikenne/Комисия (T-603/19, EU:T:2022:555).

декември 2015 г. бившето HelВ е продадено на дружеството Viikin Linja Oy. Съгласно условията на договора за продажба последното е преименувано на Helsingin Bussiliikenne Oy (наричано по-нататък „новото HelВ“).

Сезирана с жалба, Комисията започва официална процедура по разследване по отношение на редица заеми за оборудване и капиталови заеми, предоставени от град Хелзинки в периода 2002—2012 г. на бившето HelВ и на неговия предшественик HKL-Bussiliikenne (наричани по-нататък „спорните мерки“). На 10 април 2015 г.² решението за започване на тази процедура е публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз*, а заинтересованите страни са поканени да представят становищата си в едномесечен срок от датата на публикуването. Комисията, която през юни 2015 г. е уведомена, че предстои бившето HelВ да бъде прехвърлено на новото HelВ, не получава становище от последното.

С решение от 28 юни 2019 г. (наричано по-нататък „спорното решение“)³ Комисията установява, че спорните мерки представляват държавна помощ, несъвместима с вътрешния пазар, която Република Финландия е длъжна да си възстанови от получателя. Като приема, че между бившето HelВ и новото HelВ има икономическа приемственост, Комисията разширява обхвата на задължението за възстановяване на неправомерната помощ и по отношение на последното.

Тъй като жалбата на новото HelВ срещу спорното решение е отхвърлена от Общия съд, това дружество подава жалба пред Съда срещу решението на последния.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът разглежда основанието, в рамките на което се изтъква грешка при прилагане на правото от страна на Общия съд, доколкото той е приел, че Комисията не е нарушила съществено процесуално изискване, като не е дала възможност на новото HelВ да представи становището си в хода на официалната процедура по разследване на спорната помощ.

Според жалбоподателя Комисията е била длъжна след прехвърлянето на бившето HelВ да коригира или да допълни решението за започване на официалната процедура по разследване, тъй като посоченото прехвърляне е ново обстоятелство, което не се е съдържало в посоченото решение.

Съдът най-напред припомня, че съгласно член 108, параграф 2 ДФЕС, когато Комисията реши да започне официална процедура по разследване относно мярка за помощ, тя трябва да даде възможност на заинтересованите страни да представят своите становища. Това задължение има характер на съществено процесуално изискване, тъй като представлява съществено процесуално условие, което е неразривно свързано с правилното формиране или изразяване на волята на издателя на акта. В това отношение публикуването на известие в *Официален вестник на Европейския съюз* представлява подходящо средство за

² Решение C(2015) 80 final от 16 януари 2015 година относно мярка SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) — Финландия — Helsingin Bussiliikenne Oy (ОВ С 116, 2015 г., стр. 22).

³ Решение (ЕС) 2020/1814 на Комисията от 28 юни 2019 година относно държавна помощ SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP), приведена в действие от Финландия в полза на Helsingin Bussiliikenne Oy (ОВ L 404, 2020 г., стр. 10).

оповестяване на всички заинтересовани лица за започването на официална процедура по разследване и за получаване от тях на всякаква информация, предназначена да даде яснота на Комисията при бъдещите ѝ действия.

Все пак, за да даде възможност на заинтересованите страни да представят надлежно становищата си, в публикуваното решение трябва да се упоменават изрично и ясно релевантните фактически и правни въпроси, както е предвидено в член 6, параграф 1 от Регламент 2015/1589⁴. Посочените въпроси са тези, които официалната процедура по разследване има за цел да разгледа с оглед на приемането на окончателното решение, с което Комисията се произнася относно наличието и съвместимостта на разглежданата държавна помощ, както и евентуално относно задължението за възстановяване на тази помощ.

Когато след решението за откриване на официалната процедура по разследване настъпят релевантни правни или фактически обстоятелства, като например в настоящия случай прехвърлянето на бившето HelB на новото HelB, задължението на Комисията е изпълнено само чрез публикуване на допълнително решение за започване на процедурата. Следователно, като не е приела такова решение, Комисията е допуснала съществено процесуално нарушение.

На второ място, Съдът анализира основаниято, в рамките на което се посочва, че Общият съд е нарушил принципа на пропорционалност, като е приел, че Комисията не е била длъжна да определи до каква степен държавната помощ, произтичаща от спорните мерки, трябва да бъде възстановена от страна на новото HelB.

В този контекст Съдът уточнява, че възстановяването на неправомерна помощ е предназначено да възстанови предходното положение и може да се приеме за мярка, несъразмерна с целите на разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС в областта на държавните помощи, само ако сумата, която бенефициерът трябва да възстанови, надвишава актуализираната сума на получената от него помощ.

Когато дружеството — бенефициер на неправомерната държавна помощ, е придобито от друго дружество, което продължава неговата икономическа дейност, тази помощ трябва да бъде възстановена от последното, когато е установено, че това дружество продължава реално да се ползва от конкурентното предимство, свързано с ползата от посочената помощ. В тази хипотеза принципът на пропорционалност ограничава задължението за възстановяване до размера на действително запазеното от него конкурентно предимство.

В случая, макар в спорното решение Комисията да е установила икономическата приемственост между бившето HelB и новото HelB и във връзка с това да е направила извод, че в обхвата на задължението за възстановяване на неправомерната помощ трябва да се включи и последното, тя не се е произнесла по размера на помощта, предоставена на бившето HelB, от която новото HelB действително е продължило да се ползва. Съдът обаче отбелязва, подобно на Общия съд, че съществува разлика между установяването на икономическата приемственост и определянето на съотношението, в което неправомерната помощ трябва да бъде възстановена от бенефициерите на тази помощ.

⁴ Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

Ето защо Общият съд правилно е приел, че Република Финландия следва да определи размера на държавната помощ, която трябва да бъде възстановена от новото HeliB.

При това положение Съдът отменя обжалваното съдебно решение, както и спорното решение, тъй като установеното в рамките на първото основание съществено процесуално нарушение води до отмяна по право на акта.